

Natijada berilgan statistik ma'lumotlarga ko'ra, oilaviy ajralishlar ko'paymoqda. Jumladan, „daryo.uz“ ning 2024 yil 27 apreldagi axborotida O'zbekistonning demografik ko'rsatkichlari raqamlarda keltirilgan bo'lib, nikohlar soni – 48 582 ta, nikohdan ajralishlar soni – 11 481 ta deb ko'rsatilgan. [<https://daryo.uz/>]

Oila va nikoh munosabatlarining axloqiy asosi ham mehr-muhabbat, hamdardlik kabi qadriyatlarni qamrab oladi. Ushbu qadriyatlar oilada, shuningdek, turmush o'rtoqlar o'rtasidagi sog'lom va gullab-yashnayotgan munosabatlarning asosini tashkil qiladi. Ular, shuningdek, oiladagi shaxslarning umumiy farovonligiga hissa qo'shadi, tegishlilik va xavfsizlik hissini uyg'otadi. Bundan tashqari, oila va nikoh munosabatlarining axloqiy asosi tenglik va hurmat tamoyillariga asoslanadi. Zamonaviy jamiyatda har bir oila a'zosining huquqlari va avtonomiyasi, shuningdek, nikoh munosabatlarida o'zaro hurmat va tushunish zarurati tobora ortib bormoqda.

Nikoh va oilaning axloqiy asoslari bolalarning jamiyatga moslashuvi, ta'lim olishi va rivojlanishi uchun sog'lom va qulay muhit yaratish uchun juda muhimdir. Sevgi, hurmat, ishonch va sadoqatga asoslangan nikoh sog'lom munosabatlar uchun asos bo'ladi. Oila jamiyatning asosiy bo'g'ini bo'lib, u yerda bolalar o'zlarining shaxsiyati va ijtimoiylashuvini shakllantiradigan qadriyatlar, e'tiqodlar, munosabatlar va xatti-harakatlarni o'rganadilar. Oila odob-axloqini yuksak darajaga ko'tarish ko'plab shaxslar va jamoalar uchun muhim maqsaddir. Mustahkam oila odob-axloqining asosi bolalarning o'sib-ulg'ayishi uchun sog'lom, qulay muhit yaratishga xizmat qiladi. Bunga erishish uchun bir qancha qadamlar qo'yilishi mumkin va bu sa'y-harakatlar oilalar va butun jamiyatga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Avvalo, oilada ochiq va halol muloqot muhim ahamiyatga ega. Ota-onalar va bolalar o'zlarining qadriyatlari, e'tiqodlari va tashvishlarini bir-birlari bilan muhokama qilishlari kerak. Bu kuchli axloqiy asosni yaratishga yordam beradi va oiladagi har bir kishi o'z axloqiy tamoyillari bo'yicha bir sahifada bo'lishini ta'minlaydi. Muloqotdan tashqari, ijobiy o'rnatish juda muhimdir. Ota-onalar o'z farzandlariga singdirmoqchi bo'lgan axloq va qadriyatlarni o'zida mujassamlashtirishlari kerak. Bu ularning harakatlarida va o'zaro munosabatlarida halollik, mehribonlik, hamdardlik va hurmatni namoyon etishni anglatadi. Bolalar ko'pincha ota-onalarning xatti-harakatlarini kuzatish orqali o'rganadilar, shuning uchun namuna ko'rsatish oilada axloqiy o'sishni rag'batlantirishning samarali usuli hisoblanadi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev har bir uchrashuv va tadbirlarda oila va baxt haqida alohida to'xtalib o'tadi. O'zbekiston prezidenti Shavkat Mirziyoyev hujjatli filmda oilaning hayotidagi o'rni hamda nima uni baxtli qilishi to'g'risida so'zlab berdi. Shavkat Mirziyoyevning Facebook ijtimoiy tarmog'idagi rasmiy sahifasida davlat rahbari tavalludining 61 yilligiga bag'ishlangan «Janob Prezident» nomli hujjatli film namoyish qilindi. Ushbu tadbir intervyusida O'zbekiston prezidenti oila va baxt haqidagi fikrlarini o'rtoqlashdi. Uning fikricha, har bir inson hayotida eng muhimi, bu — oila. «Oila men uchun muqaddas. Muqaddasligi shuki, avvalambor qayerda ishlashidan qat'i nazar, kim bo'lishidan qat'i nazar agar oilada tarbiya, oilada muhit, oilada halollik, munosabat, tarbiyaga alohida e'tibor

bermasa, hech qachon natija bo'lmaydi. Shuning uchun men farzandlarimning tarbiyasiga juda katta e'tibor beraman. Har bir farzandimga ham, nevaramga ham alohida o'zimning munosabatim bor. Har bir nevaramning alohida xarakterini bilaman, orzusini, istagini bilaman», — dedi u.

«Odam baxtliman deyishga qanchalik haqqi bor? Agar oilang bilan sen baxtli bo'lsang, baxtliman deyishga haqqing bor. Faqat oilam emas, xalqim baxtli bo'lsa men o'zimni baxtli deb bilaman», — deya ta'kidladi prezident.

Xulosa qilib aytganda, oila-nikoh munosabatlarining axloqiy asosi sadoqat, sevgi, hamdardlik, tenglik va hurmat tamoyillariga asoslanadi. Bu tamoyillar sog'lom va gullab-yashnagan oila va nikoh munosabatlarining asosini tashkil etib, jamiyatning umumiy farovonligi va barqarorligiga hissa qo'shadi. Oila va nikoh munosabatlarini mustahkam va qo'llab-quvvatlash uchun shaxs va jamiyat uchun ushbu axloqiy qadriyatlarni qo'llab-quvvatlash va birinchi o'ringa qo'yish juda muhimdir. Ota-onalar bolalarning jismoniy, hissiy, intellektual, axloqiy va ma'naviy jihatdan o'sishi uchun xavfsiz muhitni ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Nikoh va oilaning axloqiy asoslari bolalar rivojlanishi uchun ijobiy natijalarga yordam beradigan xatti-harakatlar uchun ko'rsatmalar beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimov.I.A. "Yuksak ma'naviyat- yengilmas kuch" Toshkent, Ma'naviyat, 2008. 52- bet
2. <https://www.gazeta.uz/oz/2018/07/25/prezident/>
3. G.Abdumajidov. Fuqarolik va Oila munosabatlari.
4. F.Otaxo'jaev. Nikoh va uning huquqiy tartibga solinishi.Toshkent., 1995 yil
5. O.Hasanboyeva, D.Xoliqov, Rocc Kemibell, Sh.K.Toshpo'latova, M.Sh.Nurmatova, X.J.Jabborova, N.Jamilova, Sh.Egamnazarova, N.Qayumova, M.M.Pirmuhamedova, L.A.Kulay, Sh.Sodiqova, B.Xojimurodova, M.A.Rasulxo'jayeva, R.Avezova. "Oila pedagogikasi" «ALQACH» nashriyoti, Toshkent-2007
6. Huquqshunoslik. O'quv qo'llanmasi. Toshkent., 2002 yil.
7. Juli Xanlon Rubioning "Nikoh va oila axloqi: nasroniy nuqtai nazari"
8. Lorna Xekker va Linda L. Beuscher tomonidan "Oilaviy munosabatlardagi axloq: klinisyenlar va o'qituvchilar uchun qo'llanma"
- 9.Chuboyeva Ozodaxon Kuvonbekovna. ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН–III РЕНЕСАНСИДА ХОТИН-ҚИЗЛАР ИЖТИМОЙ ҲИМОЯСИ PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS: a collection scientific works of the International scientific conference (15 May, 2022) - Copenhagen:2022. ISSUE 13 – 226 p. 94-99
- 10.Chuboyeva Ozodaxon Kuvonbekovna. OILA MUQADDASLIGI HUQUQIY

ASOSLARI. PEDAGOG RESPUBLIKA ILMIY JURNALI. 7 – TOM 2 – SON / 2024 - YIL / 15 – FEVRAL. 203-207. <http://www.bestpublication.org/>

11. Саидисаков Саидахрор Саидакромович. ЭМОТИВНОЕ ЗНАЧЕНИЕ И КАТЕГОРИЯ ЭМОТИВНОСТИ. 7 – TOM 2 – SON / 2024 - YIL / 15 – FEVRAL.

<http://www.bestpublication.org/>. 198-202

12. Chuboyeva Ozodaxon “New Uzbekistan: Administrative Management Reform” Journal of Pedagogical Inventions and Practices ISSN NO: 2770-2367.

<https://zienjournals.com>

13. Kuvonbekovna C. O. OILA MUQADDASLIGI HUQUQIY ASOSLARI //PEDAGOG. – 2024. – T. 7. – №. 2. – С. 194-198.

14. www.ziyouz.com kutubxonasi.

PSIXOLOGIYADA SUBYEKTIV NAZORAT MUAMMOSINING QO'YILISHI VA O'RGANILISHI

Boboyeva Yulduz Erkin qizi

Osiyo Xalqaro universiteti magistranti

Ilmiy rahbar: O.R.Avezov

Annotatsiya: *Mazkur maqolada subyektiv nazorat va uni rivojlantirishning bo'lajak mutaxassislarni tayyorlashdagi ahamiyati keltirib o'tilgan. "Subyektiv" tushunchasining mazmun-mohiyati, tuzilishi va tarkibi asoslangan hamda subyektiv nazorat va rivojlantirishning qoidalari, vazifalari, uslublari va amaliy harakatlari bo'yicha fikr-mulohazalar bayon etilgan.*

Kalit so'zlar: *subyektiv nazorat, subyektiv rivojlantirish, kompetensiya, subyektiv kuzatish, baholash, tashabbuskorlik, qobiliyat, ishonch, innovatsion kompetentlilik.*

Аннотация: *В статье отмечается важность субъективного контроля и его развития в подготовке будущих специалистов. Обосновываются сущность, структура и содержание понятия «субъективное», а также излагаются мнения о правилах, задачах, методах и практических действиях субъективного контроля и развития.*

Ключевые слова: *субъективный контроль, субъективное развитие, компетентность, субъективное наблюдение, оценка, инициатива, способности, уверенность, инновационная компетентность.*

Abstract: *The importance of subjective control and its development in the training of future specialists is mentioned in this article. The essence, structure and content of the concept of "subjective" are based, and opinions on the rules, tasks, methods and practical actions of subjective control and development are stated.*

Key words: *subjective control, subjective development, competence, subjective observation, assessment, initiative, ability, confidence, innovative competence.*

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim jarayonida subyektiv nazorat masalasiga alohida e'tibor qaratilib, bo'lajak mutaxassislarni tayyorlashda, ularda innovatsion kompetentlikni takomillashtirishda subyektiv rivojlantirish tizimining ahamiyati ortib bormoqda. Ayniqsa, oliy ta'lim tizimini isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash, zamonaviy bilim va yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlariga ega, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish nazarda tutilgan[1] bir qator me'yoriy-huquqiy asoslar ham subyektiv rivojlantirish orqali ta'lim jarayoni sub'ektlari kompetentligini takomillashtirishga qaratilgan. Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi davlat ta'lim standartlarida ham umumta'lim fanlarini o'qitishning uzluksizligi va izchilligini ta'minlash, zamonaviy metodologiyasini yaratish, umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi davlat